

אסטרטגיה לצמיחה וצמצום עוני

כנס מכון אהרן 2018

פרופ' צבי אקשטיין וד"ר אביחי ליפשיץ

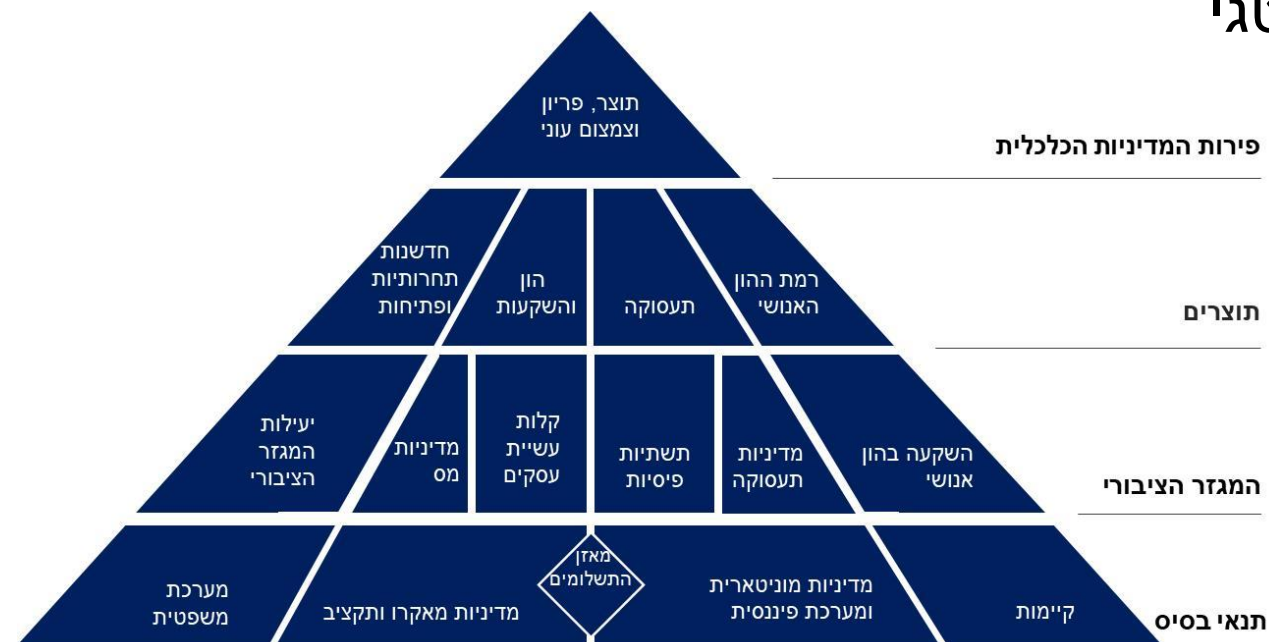
מכון אהרן למדיניות כלכלית

בית ספר טיומקין לכלכלה, המרכז הבינתחומי הרצליה

24 במאי 2018

עקרונות לאסטרטגיה כלכלית

- על אסטרטגיה כלכלית למשק לכלול יעדים וחזון כלכלי עם הסכמה רחבה
- היעד - צמיחה מתמשכת בתוצר ובפריון תוך צמצום העוני
- מבט על אסטרטגיה כלכלית בסגנון ויזואלי – פירמידה עם מטרת העל בקודקוד
  - מסגרת מתודולוגית המתבססת על החוזקות והחולשות של המשק
  - פרוט תחומי הפעולה הנדרשים והניתנים לביצוע עם יעדים כמותיים
  - מיקוד המדיניות כדי לממש את היעד האסטרטגי

עקרונות לאסטרטגיה כלכלית

- על אסטרטגיה כלכלית למשק לכלול יעדים וחזון כלכלי עם הסכמה רחבה
- היעד - צמיחה מתמשכת בתוצר ובפריון תוך צמצום העוני
- מבט על אסטרטגיה כלכלית בסגנון ויזואלי – פירמידה עם מטרת העל בקודקוד
  - מסגרת מתודולוגית המתבססת על החוזקות והחולשות של המשק
  - פרוט תחומי הפעולה הנדרשים והניתנים לביצוע עם יעדים כמותיים
  - מיקוד המדיניות כדי לממש את היעד האסטרטגי
- השוואה למדינות הסמן – קבוצת מדינות מובילות הדומות לישראל בגודלן ובהסתמכות על הון אנושי

דנמרק

הולנד

שבדיה

אירלנד

אוסטריה

פינלנד

פירמידת הצמיחה וצמצום העוני

תוצר, פרוין
וצמצום עוני

רמת תוצר לנפש נמוכה
ב 30% ממדינות הסמן
ועוני גבוה (18%)

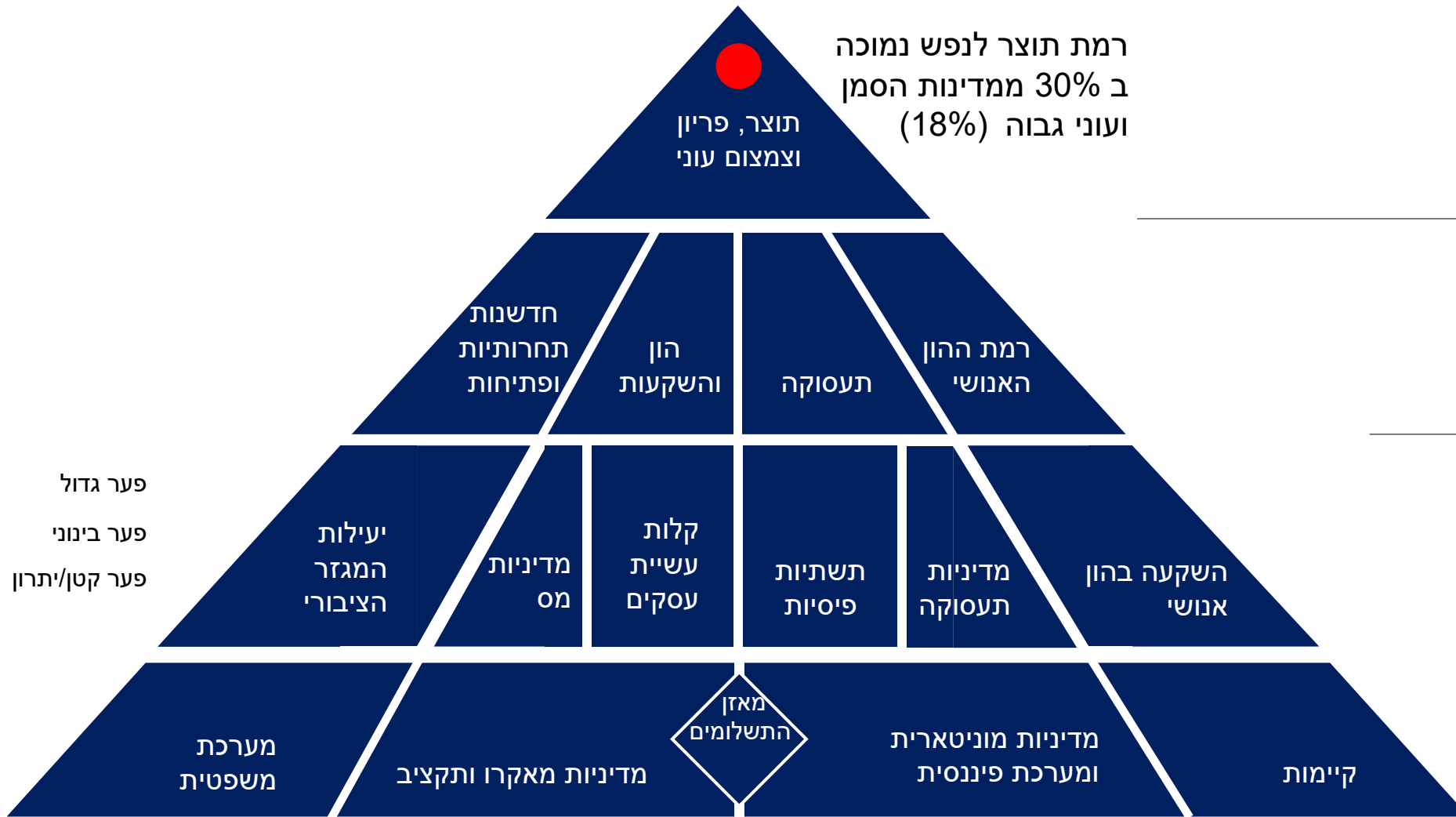
פירות המדיניות הכלכלית

תוצרים

המגזר הציבורי

תנאי בסיס

- פער גדול
- פער בינוני
- פער קטן/יתרון

פירמידת הצמיחה וצמצום העוני

רמת תוצר לנפש נמוכה
ב 30% ממדינות הסמן
ועוני גבוה (18%)
תוצר, פרוין
וצמצום עוני

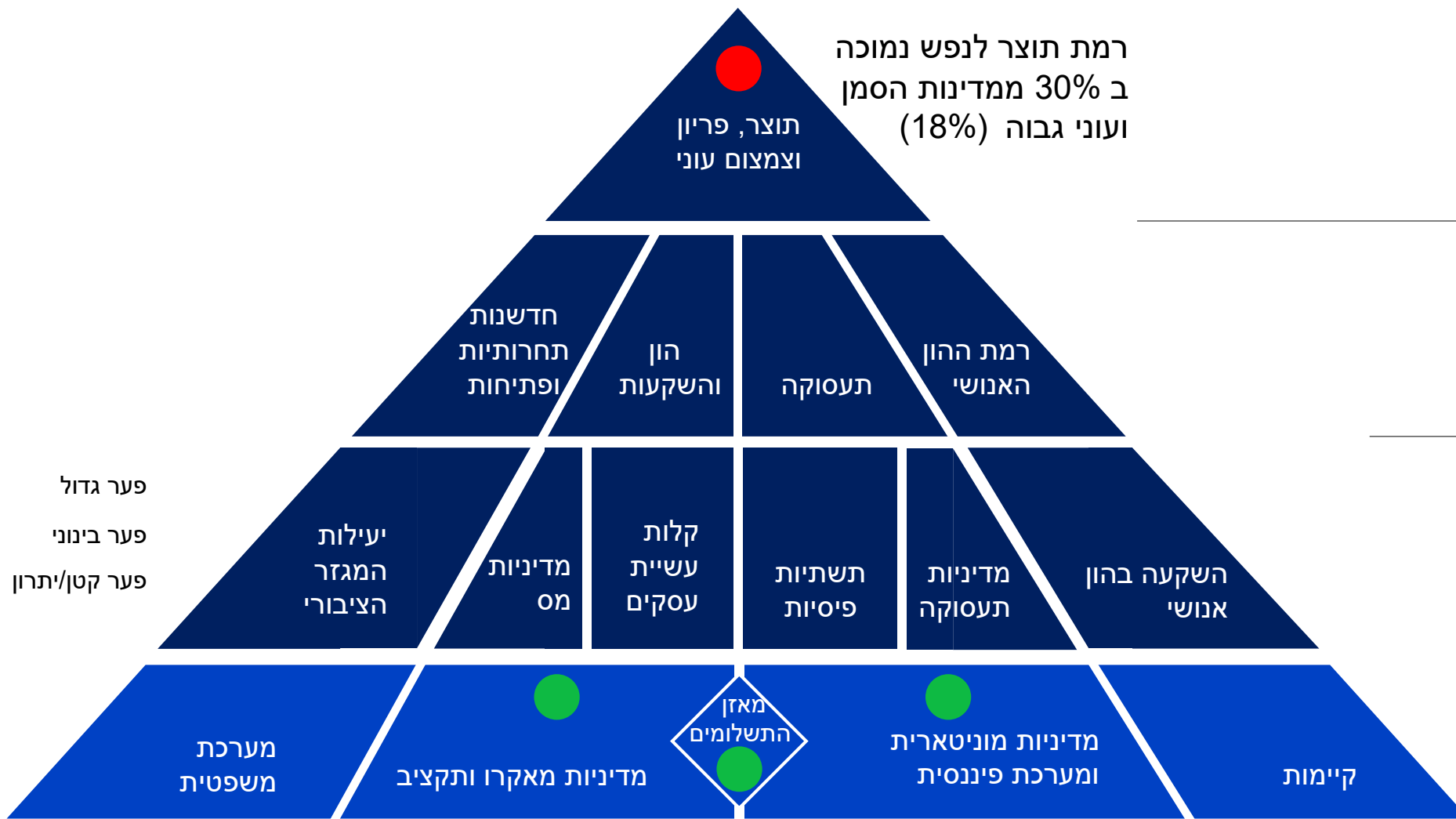
פירות המדיניות הכלכלית

תוצרים

המגזר הציבורי

תנאי בסיס

- פער גדול
- פער בינוני
- פער קטן/יתרון

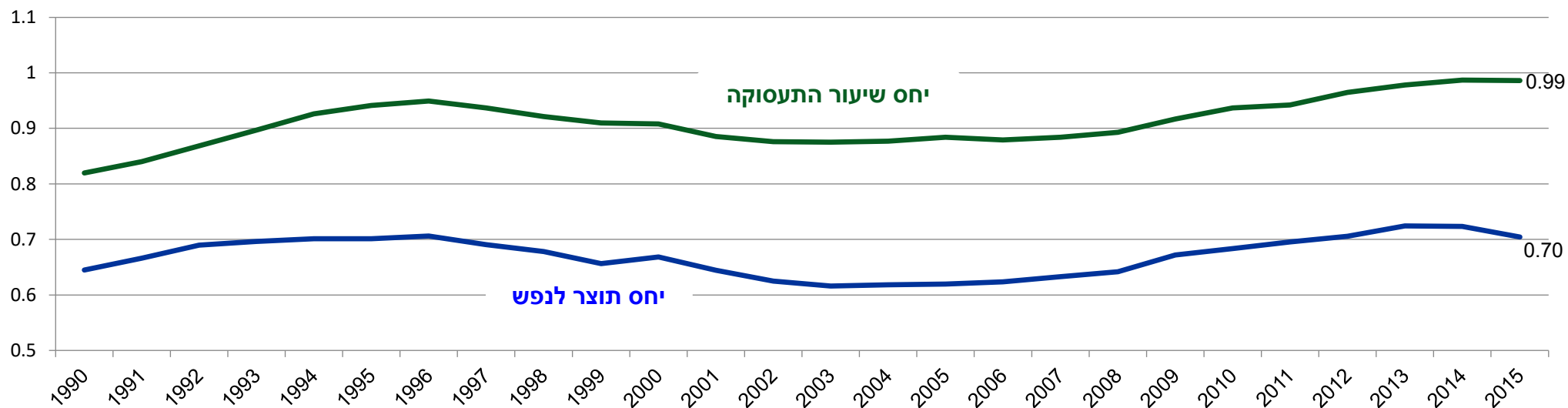

• תנאי הבסיס בישראל טובים ותומכים ביציבות כלכלית

הצלחה בתעסוקה, קפאון יחסי בפריון

- התוצר לנפש בישראל נותר על 70%
- שיעור התעסוקה עלה דרמטית משנת 2002, כתוצאה ממדיניות

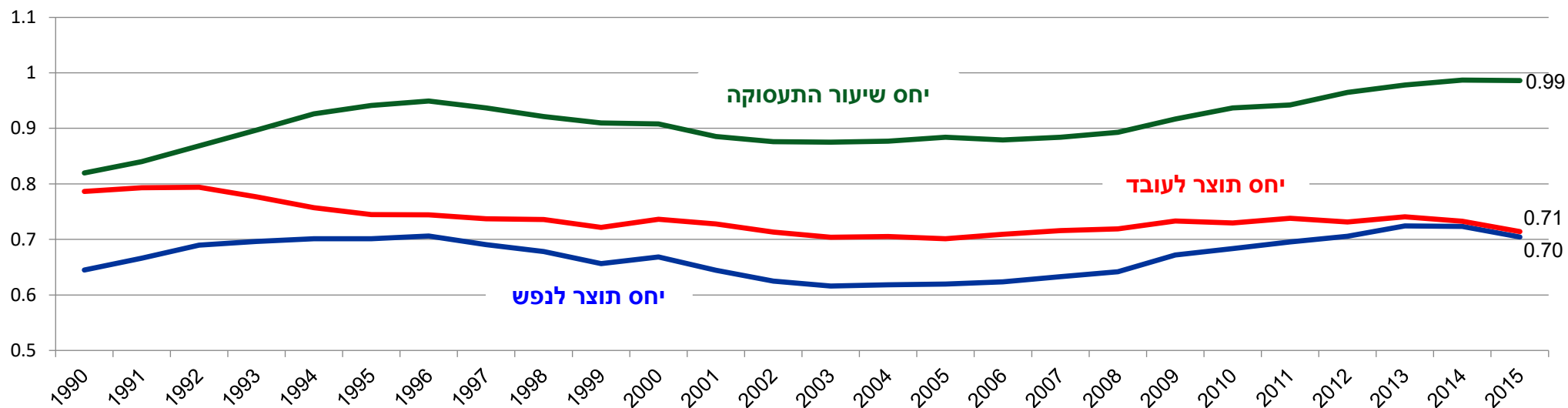
יחס תוצר לנפש, יחס הפריון ויחס שיעור התעסוקה בין ישראל למדינות הסמן

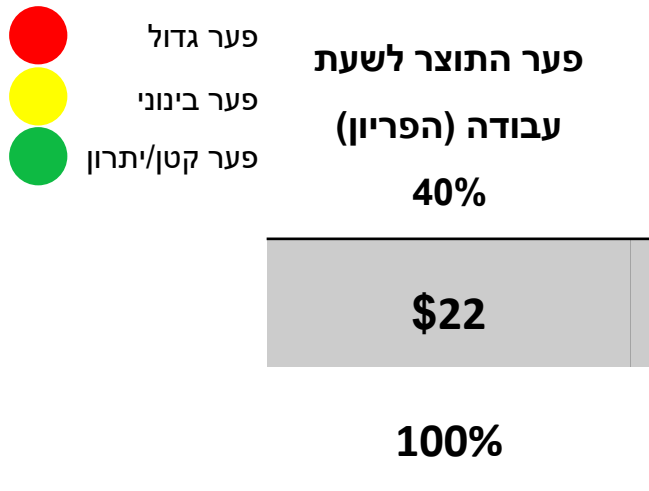
הצלחה בתעסוקה, קפאון יחסי בפריון

- התוצר לנפש בישראל נותר על 70%
- שיעור התעסוקה עלה דרמטית משנת 2002, כתוצאה ממדיניות
- יחס הפריון במגמת ירידה משנות ה-90
- **רמת הפריון הנמוכה היא המקור לפער התוצר ולרמת העוני**

יחס תוצר לנפש, יחס הפריון ויחס שיעור התעסוקה בין ישראל למדינות הסמן

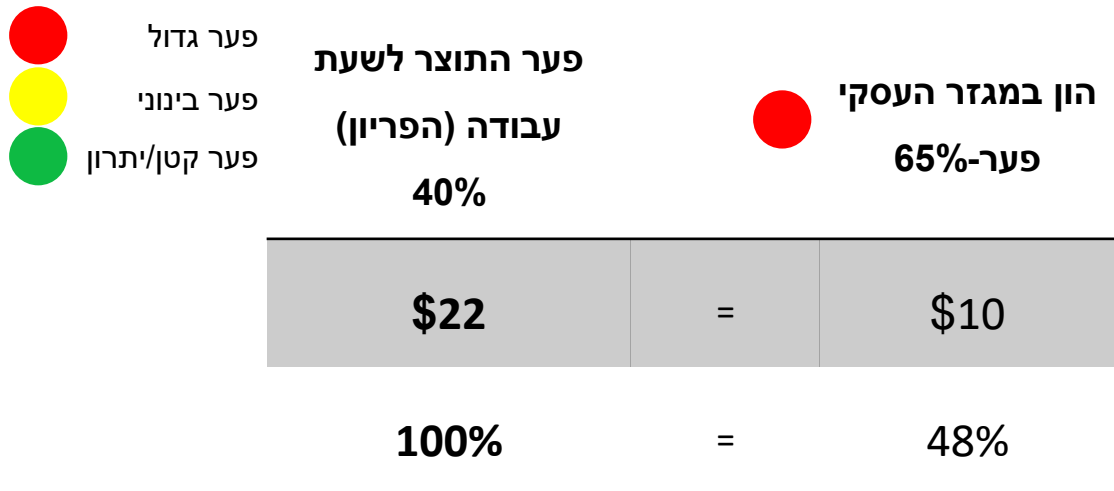
מהם הגורמים לפער הפריון

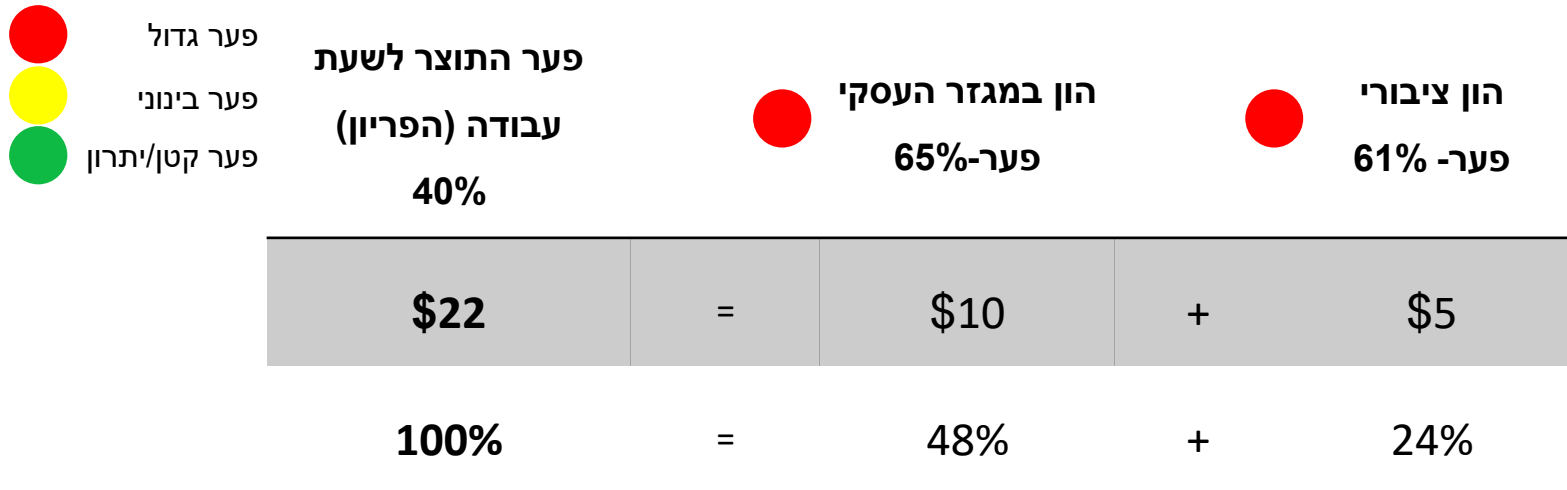
מהם הגורמים לפער הפריון

- רמת ההון במגזר העסקי לשעת עבודה - פחות ממחצית ממדינות הסמן

מהם הגורמים לפער הפריון

- רמת ההון במגזר העסקי לשעת עבודה - פחות ממחצית ממדינות הסמן
- מחסור בתשתיות ציבוריות ובעיקר תשתיות תחבורה

מהם הגורמים לפער הפריזון

- רמת ההון במגזר העסקי לשעת עבודה - פחות ממחצית ממדינות הסמן
- מחסור בתשתיות ציבוריות ובעיקר תשתיות תחבורה
- רמת ההון האנושי – פער של 11% (PIAAC), וגדול אף יותר בחציון התחתון

- פער גדול
- פער בינוני
- פער קטן/יתרון

פער התוצר לשעת עבודה (הפריזון) 40%		הון במגזר העסקי פער-65%		הון ציבורי פער- 61%		הון אנושי פער – 11%
\$22	=	\$10	+	\$5	+	\$5
100%	=	48%	+	24%	+	21%

מהם הגורמים לפער הפריון

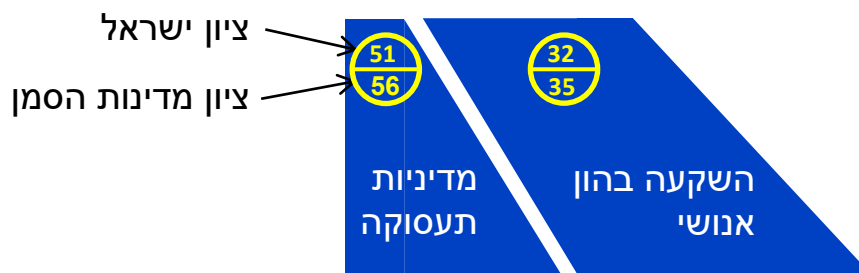
- רמת ההון במגזר העסקי לשעת עבודה - פחות ממחצית ממדינות הסמן
- מחסור בתשתיות ציבוריות ובעיקר תשתיות תחבורה
- רמת ההון האנושי – פער של 11% (PIAAC), וגדול אף יותר בחציון התחתון
- **גורמים אלו נקבעים על ידי תשומות ומדיניות המגזר הציבורי**

- פער גדול
- פער בינוני
- פער קטן/יתרון

פער התוצר לשעת עבודה (הפריון) 40%	●	הון במגזר העסקי פער-65%	●	הון ציבורי פער-61%	●	הון אנושי פער – 11%	●	הפריון הכולל פער – 2%
\$22	=	\$10	+	\$5	+	\$5	+	\$2
100%	=	48%	+	24%	+	21%	+	7%

תשומות ומדיניות המגזר הציבורי – הכרחיות להצלחת המשק

- **ההיי-טק** לא יוכל להיות קטר הצמיחה ומצמצם העוני **היחיד** של המשק – וגם בו יש סיכונים
- עלייה בפריון ובשכר של החציון התחתון הם הפוטנציאל העיקרי להשגת היעד
- שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים הקים (8/2017) ועדה ציבורית לקידום תחום התעסוקה וההון האנושי (תעסוקה 2030 – בשלבי גיבוש המלצות סופיות)

המגזר הציבורי

תנאי בסיס

ועדת התעסוקה 2030

החזון: עידוד צמיחה תוך צמצום העוני באמצעות התעסוקה, ומיצוי ושדרוג ההון האנושי

מטרה: קביעת יעדים בתחום התעסוקה ואיכותה ותכניות להשגתם

גם פה קבענו יעדים:

- יעדים כמותיים לשיעור התעסוקה הוכחו ככלי עבודה יעיל
- היעדים צריכים לקיים: השפעה מאקרו כלכלית, פשטות וזמינות הנתונים, בליבת העשייה של זרוע התעסוקה, הסכמה רחבה ועמידות על פני זמן

ועדת התעסוקה 2030 – יעדי תעסוקה

יעד הועדה הקודמת ל-2020	*2008	
76.5	71.7	סה"כ
83.0	81.6	גברים יהודים לא חרדים
	73.5	נשים יהודיות לא חרדיות
78.0	73.3	גברים ערבים
41.0	24.5	נשים ערביות
63.0	40.0	גברים חרדים**
63.0	57.1	נשים חרדיות**
-	-	אנשים עם מוגבלות (מעל 20%)

* השנה האחרונה שהייתה זמינה בעת עבודת הועדה הקודמת.
 ** על פי הגדרת המועצה הלאומית לכלכלה.
 מקור: דו"ח הועדה והלמ"ס.

ועדת התעסוקה 2030 – יעדי תעסוקה

היעד המוצע ל-2030***	2017	יעד הועדה הקודמת ל-2020	*2008	
	77.8	76.5	71.7	סה"כ
גידול קטן	87.6	83.0	81.6	גברים יהודים לא חרדים
גידול קטן	82.2		73.5	נשים יהודיות לא חרדיות
גידול	77.5	78.0	73.3	גברים ערבים
גידול משמעותי	34.9	41.0	24.5	נשים ערביות
גידול משמעותי	51.1	63.0	40.0	גברים חרדים**
גידול	73.1	63.0	57.1	נשים חרדיות**
גידול משמעותי	40.7	-	-	אנשים עם מוגבלות (מעל 20%)

היעד המצרפי המסתמן יביא את ישראל לחמישייה הראשונה, מול ה-OECD היום

* השנה האחרונה שהייתה זמינה בעת עבודת הועדה הקודמת.
 ** על פי הגדרת המועצה הלאומית לכלכלה.
 *** היעדים הם עבור גילאי 25-67
 מקור: דו"ח הועדה והלמ"ס.

גידול בתעסוקה אינו מספיק!

- צמיחת התוצר מורכבת מצמיחה בפריון (תוצר לשעה) ומצמיחה בסך שעות העבודה
- צמיחת התוצר בעשור האחרון - **3.5% לשנה**
- **שעות העבודה - עלייה של 2.6% לשנה** ← **74% מהצמיחה**
- **הפריון - עלייה של 0.9% לשנה** ← **26% מהצמיחה**
- תחזית מכון אהרן: קצב צמיחת התעסוקה יואט משמעותית ל-1.6% (בהנחות אופטימיות על יעדי תעסוקה 2030)

המשמעות: ללא צמיחה מואצת בפריון, צמיחת התוצר תואט ל 2.3% לשנה!
צמיחה אפסית בתוצר לנפש והגדלת פער התוצר ממדינות הסמן

המקורות העיקריים לשיפור הפריון:
העלאת ההון האנושי, השקעה בתשתיות, צמצום הבירוקרטיה

יעדי איכות ועדת תעסוקה 2030

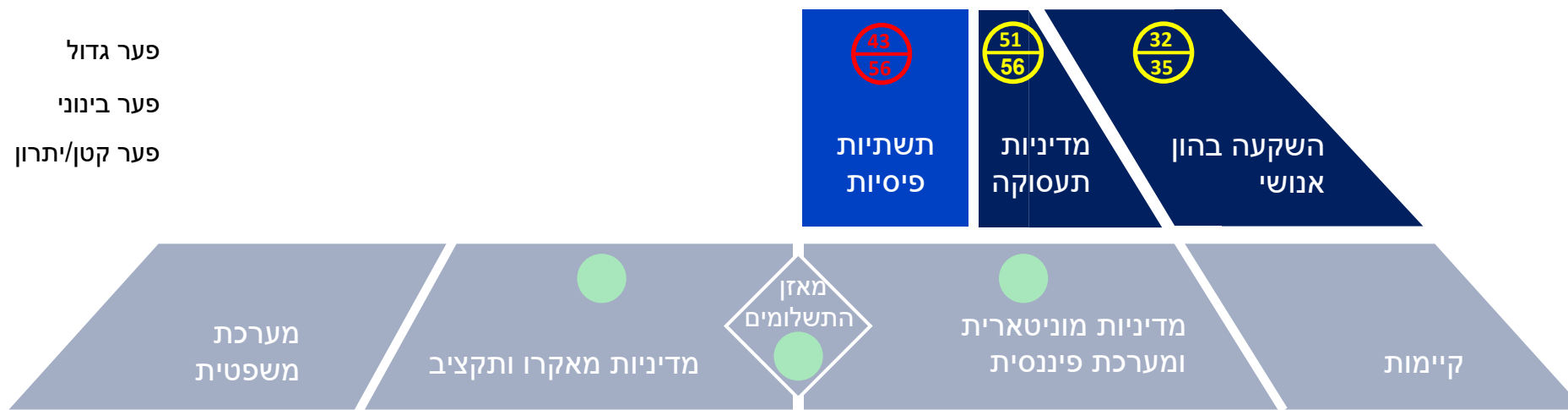
- **מטרת העל:** הגדלת הפריון וההכנסה מעבודה של משקי הבית
- רפורמה בהכשרות מקצועיות וטכנולוגיות – **מרכיב קריטי** בהעלאת הפריון (דיתה תפרט)
- התשואה לשנת הכשרה מקצועית איכותית אינה נמוכה מהתשואה לשנת השכלה אקדמית
- רף איכות להכשרה יהיה 6% תשואה ממוצעת בשכר לבוגרים לאורך זמן
- מתן כישורים בסיסיים ובפרט עברית לדוברי ערבית ואנגלית לחרדים
- עלייה משמעותית בשכר של גברים ערבים ונשים חרדיות בגילאי 25-39
- גברים חרדים ונשים ערביות - שמירה על יחס השכר הנוכחי
- שיעור העובדים מתחת לשכר המינימום לשעה ירד לחצי מערכו הנוכחי - 5% מהעובדים

תשומות ומדיניות המגזר הציבורי – הכרחיות להצלחת המשק (2)

- היקף התשתיות הפיסיות, ובעיקר תחבורה, בישראל נמוך ב-74% מארה"ב וב-61% מממוצע מדינות הסמן
- הגדלת ההשקעה הממשלתית ל 3.7% תוצר – תוספת של כ-20 מיליארד ש"ח
- המשק זקוק לתכניות השקעה מוכנות בהיקף של מאות מיליארדי ש"ח
- תחזית: קצב הצמיחה יעלה בנקודת אחוז, יחס חוב תוצר ישמר ללא צורך בהעלאת מסים

ציון ישראל
ציון מדינות הסמן

● פער גדול
● פער בינוני
● פער קטן/יתרון

המגזר הציבורי

תנאי בסיס

תשומות ומדיניות המגזר הציבורי – הכרחיות להצלחת המשק (3)

- הבירוקרטיה היא מס כבד על יזמות עסקית, חסם כניסה ומעכב השקעות
- במדד Doing Business ירדנו מהמקום ה-26 למקום ה-54
- המדינות המצליחות ביותר הקימו גופים ייעודיים, בעלי סמכויות סטטוטוריות למדידה ולטיפול
- **היחידה לקידום עסקים בישראל** באוצר – תקדם את ישראל לעשירייה הראשונה

 ציון ישראל
 ציון מדינות הסמן

 פער גדול
 פער בינוני
 פער קטן/יתרון

המגזר הציבורי

תנאי בסיס

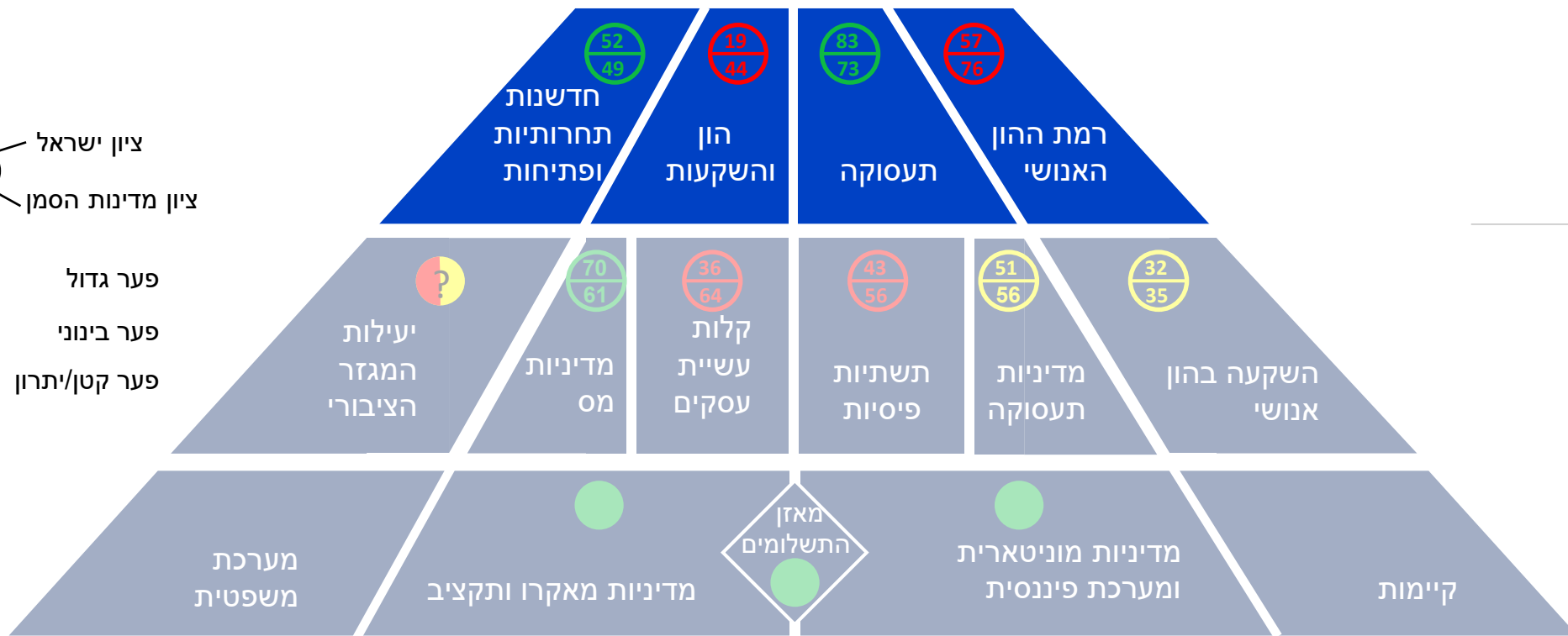
איך משיגים את היעד

- שיפור וקידום שכבת התוצרים יצמצמו את פערי הפריון, התוצר והעוני
- התמקדות בהעלאת ההכנסה מעבודה (פריון), ובמיוחד של החציון התחתון

תוצרים

המגזר הציבורי

תנאי בסיס

ציון ישראל
ציון מדינות הסמן

● פער גדול
● פער בינוני
● פער קטן/יתרון

הביצוע: קשה ודורש יעדים, ביצוע והתמדה לאורך שני עשורים לפחות

פירות המדיניות הכלכלית

תוצרים

המגזר הציבורי

תנאי בסיס

ציון ישראל
ציון מדינות הסמן

● פער גדול
● פער בינוני
● פער קטן/יתרון

תודה